

V4 v Poľsku

Zástupcovia Agrárnej komory Českej republiky (AKČR), Národnej rady poľnohospodárskych komôr Poľska (KRIR), Maďarskej poľnohospodárskej komory (NAK) a Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory (SPPK) sa stretli 22. – 23. novembra 2018 na 70. zasadnutí predstaviteľov poľnohospodárskych samospráv krajín V4 v Czerwiennie, v Poľsku. SPPK na stretnutí reprezentovali podpredseda SPPK Miroslav Štefček a člen Predstavenstva SPPK Milan Semančík.

Popri preferovanej téme pripravovanej Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) po roku 2020 sa čelní predstavitelia poľnohospodárskych komôr krajín V4 venovali aj horúcim problémom v agropotravinárskom sektore posledných dní.

Prítomní diskutovali o súčasnej situácii na agropotravinárskom trhu. Situácia s ovocím je v kríze, trhovú cenu jabĺk je za posledné obdobie historicky najnižšia. Na Slovensku sa zaznamenal prepád cien najmä pri cukrovej repe, ostatné plodiny a aj zemiaky sú nad úrovňou 5-ročného priemeru. Všetci prítomní sa zhodli na nepriaznivom vplyve bezzrážkového jesenného obdobia tohto roku na poľnohospodársku produkciu. V 41. týždni prevládalo na väčšine územia Slovenska slnečné a veľmi teplé počasie, čo zhoršovalo stav sucha vo väčšine regiónov. V 42. týždni sa stav počasia výrazne nemenil (na väčšine územia prakticky nepršalo), čím sa deficit vlhky ešte zvýšil. V 43. týždni sa počasie na časti územia Slovenska zmenilo, vyskytli sa atmosférické zrážky sprevádzané prudkým vetrom. V 44. a 45. týždni prevládalo na väčšine územia veľmi teplé a suché počasie, čím sa zvyšoval nedostatok vlhky. M. Semančík uviedol, že sa výrazné sucho počas jesenných mesiacov podpíše najmä pod produkciu krmovín a tiež pod úrodu ozimín, nakoľko deficit zrážok je v tomto období výrazný. Stále výraznejšie klimatické zmeny je nutné riešiť systémovo.

V Maďarsku zaznamenali dobrú úrodu, a to aj napriek výrazným suchám. „Problém spôsobuje nízka hladina Dunaja, čo neumožňuje poľnohospodárom čerpať vodu z toku“, uviedol viceprezident

NAK Tamás Éder. V Českej republike má dlhotrvajúce sucho najväčší dopad na živočíšnu výrobu, krmivo je menej výdatnejšie na obsah minerálnych látok, čo následne spôsobí pokles ceny mlieka. „V roku 2018 Česká republika prechádza na systém odškodnenia škôd spôsobených suchom - INTERSUCHO - databáza klimatických podmienok - teplota, zrážky, nasýtenie pôdneho média. Zároveň je v systéme aj presne definovaný kataster postihnutý suchom“, uviedol Jan Doležal, generálny tajomník AKČR. Riešenie nepriaznivých klimatických podmienok v Poľsku je veľmi podobné ako v Českej republike. Meteorologické stanice sú umiestnené po celej krajine a vyvíja sa snaha o zavedenie družicového systému sledovania sucha. "Okrem meteorologického systému sledovania klimatických podmienok sa paralelne uskutočňuje aj systém kontrol na mieste", uviedol prezident KRIR Wiktor Szmulewicz.

Zástupcovia poľnohospodárskych komôr V4 považujú závery obsiahnuté v Bratislavskej deklarácii z marca 2017 za nosné body pri tvorbe SPP po roku 2020. „Očakáva sa, že konečná legislatíva povedie k zjednodušeniu SPP, zaručí kontinuitu financovania EÚ vrátane platieb pre poľnohospodárov, pričom zabezpečí rovnaké podmienky hospodárskej súťaže na trhu. Väčšie environmentálne a klimatické ambície pripravovanej SPP si vyžadujú zachovanie minimálne súčasného rozpočtu SPP, pričom požiadavkou ostáva včasné prijatie kvalitnej SPP, aby sa predišlo prechodnému obdobiu“, uviedol M. Štefček, podpredseda SPPK. Jan Doležal z AKČR podotkol, že hrozí renacionalizácia pripravovanej SPP: staršie členské štáty na základe návrhov Európskej komisie (EK) a Európskeho parlamentu (EP) môžu byť finančne zvýhodnené.

Na zasadnutí sa prítomní predstavitelia poľnohospodárskych komôr vyjadrovali aj k pripravovanému protestnému zhromaždeniu, ktorý sa uskutoční 13. decembra v Bruseli. Organizátorom je Poľnohospodárska komora Litvy. Hlavným mottom protestného zhromaždenia je silný rozpočet pripravovanej SPP po roku 2020 a spravodlivé podmienky pre všetkých. Zhromaždenia sa zúčastnia poľnohospodári zo Slovenska, Česka, Poľska, Litvy a Lotyšska. Prezident KRIR Wiktor Szmulewicz uviedol, že pripravované protestné zhromaždenie predstavuje len podporu a posilnenie požiadaviek našich poľnohospodárov, nepredstavuje protest proti EK reps. proti EP.

Spoločnou analýzou systému poistenia rastlinnej a živočíšnej výroby dospeli prítomní na zasadnutí k záveru, že medzi jednotlivými krajinami sú veľké rozdiely. Poľnohospodárstvo si vyžaduje širšiu ponuku poistenia, ktorá zabezpečuje príjmy a nie výnosy, pretože plodiny by inak museli byť poistené proti mnohým rizikám. „Na Slovensku je niekoľko stabilných poisťovní. SPPK plánuje rokovať s vládou o poistiteľných rizikách, napríklad škody poľnou zverou sú u nás nepoistiteľné“, uviedol Miroslav Štefček. V Maďarsku je využívaný a podrobne prepracovaný Fond riadenia rizík, ktorý je z väčšej časti dotovaný zo štátneho rozpočtu a funguje na základe zákona. Fond je rozdelený do dvoch pilierov, z ktorých I. pilier je povinný a II. dobrovoľný. V Českej republike je poistenie v rámci rastlinnej a živočíšnej výroby dobrovoľné, prostredníctvom komerčných poisťovní. Podobne je tomu tak aj v Poľsku.

Zástupcovia poľnohospodárskych komôr V4 sú znepokojení z pokračujúceho výrazného trendu klesania cien cukru na trhu Európskej únie. Výsledkom je zhoršenie finančnej situácie cukrovarníckeho priemyslu a pestovateľov cukrovej repy. Ceny cukru sú v súčasnosti mimoriadne nízke. „Po zrušení kvót na pestovanie cukrovej repy nastali problémy. Ceny prepadli od roku 2016 o polovicu - z 540 eur/t na 274 eur/t, pričom produkcia cukrovej repy v EÚ narástla o 26%. Európska únia by mala vyvinúť úsilie v súlade s pravidlami WTO, aby sa zasiahlo proti nekalým proexportným podporám“, dodal M. Štefček. Nedostatočná ziskovosť pestovania cukrovej repy môže byť dôvodom, že pestovatelia odstúpia od jej pestovania, čo by malo negatívny vplyv na príjem poľnohospodárov, striedanie plodín v oševnom postupe a biodiverzitu krajiny.

Zástupcovia poľnohospodárskych komôr vo veci afrického moru ošípaných (AMO) zdôraznili, že sankcie uložené vo forme dovozných obmedzení bravčového mäsa spôsobujú významné hospodárske straty a ohrozujú sektor. Obmedzenia a prekážky obchodu na trhu EÚ, ktoré presahujú veterinárne a právne predpisy, spochybňujú zásadu solidarity EÚ. M. Štefček uviedol, že je nevyhnutné, aby okolité krajiny monitorovali hraničné oblasti aj vzhľadom k možného prenosu AMO hlavne prostredníctvom tovaru. V prípade výskytu AMO by sa mal čo najrýchlejšie zaviesť tzv. regionalizačný proces, pre zabezpečenie pokračovania obchodu v postihnutej krajine. Nedávno bola situácia na trhu s bravčovým mäsom nepriaznivo ovplyvnená detekciou AMO u populácie diviakov v Belgicku. Reakciou na túto situáciu bolo zavedenie obchodného obmedzenia dovozu bravčového mäsa pre Belgicko na ázijské trhy, čo viedlo k výraznému nárastu dovozu prasiatok, prasníc a jatočných polovic z Belgicka do krajín V4, čo malo negatívny vplyv na miestnu cenu.

Prítomní ďalej diskutovali o udržateľnosti poľnohospodárstva. Budovanie udržateľnej budúcnosti pre potravinársky sektor vrátane zabezpečenia potravinovej bezpečnosti, čo by malo ísť ruka v ruke so zabezpečením trvalo udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi, bez narušenia konkurencieschopnosti poľnohospodárov. Výzvy týkajúce sa zabezpečenia potravinovej bezpečnosti zahŕňajú aj vplyv zmeny klímy na poľnohospodárstvo, spomalenie rastu poľnohospodárskej produkcie, rýchlu urbanizáciu, rast obyvateľstva, narušenie obchodu, stratu biodiverzity a obmedzené využívanie energie a prírodných zdrojov, ako sú pôda, krajina a voda.

Zo stretnutia predstaviteľov poľnohospodárskych samospráv krajín V4 bolo vyhotovené Komuniké, ktoré je adresované na COPA-COGECA.

V poradí 71. stretnutie zástupcov agropotravinárskeho sektora krajín V4 bude v začiatkom roka 2019 v Maďarsku.